

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobkyně **JUDr. M. S.** zast. Mgr. Adamem Sigmundem, advokátem, se sídlem Praha 4, Na Domovině 651, proti žalované **České advokátní komoře**, sídlem Praha 1, Národní třída 16, zast. JUDr. Janem Sykou, advokátem, se sídlem Praha 1, Školská 12, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 6 Ca 274/2003 – 42, ze dne 22. 3. 2005,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalované **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) v záhlaví uvedený rozsudek Městského soudu v Praze, jímž byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalované č. j. K 53/02, ze dne 8. 9. 2003. Tímto správním rozhodnutím odvolací senát zamítl odvolání stěžovatelky proti rozhodnutí kárného senátu České advokátní komory sp. zn. K 53/02, ze dne 8. 11. 2002. Prvoinstančním rozhodnutím správního orgánu byla stěžovatelka uznána vinnou tím, že dne 14. 8. 2001 převzala zastoupení A. Š., jednatelky společnosti P. s. r. o., přestože od počátku roku 2001 poskytovala právní pomoc věřitelům společnosti P. s. r. o., tj. společnosti Č. V. – n., s. r. o. a společnosti Č. V. – o. s. r. o., a tedy neodmítla výkon právních služeb, přestože v této věci nebo ve věci související již poskytla právní pomoc jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o poskytnutí právní služby žádá, čímž porušila ust. § 19 odst. 1 písm. a) zákona č. 85/1996, o advokacii ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“) a čl. 8 odst. 2 Pravidel profesionální etiky advokátů ČR (dále jen „Pravidla“). Za to jí byla podle § 32 odst. 3 písm. c) zákona o advokacii uložena pokuta ve výši 10 000 Kč. Současně byla stěžovatelce uložena povinnost zaplatit žalované náklady kárného řízení ve výši 3000 Kč.

Městský soud v Praze dospěl k závěru, že žalobní námitky stěžovatelky nebyly důvodné a nemohly tudíž vést k závěru, že by napadená rozhodnutí byla neodůvodněná, nezákonná či postavená na základě nesprávně, neúplně či účelově zjištěného stavu věci. Dle názoru soudu není v daném případě rozhodné, zda stěžovatelka učinila v rámci zastoupení jakékoli úkony. Pro posouzení předmětného jednání jako kárného provinění podle soudu postačí prokázaná skutečnost, že stěžovatelka podepsala plné moci a převzala zastoupení dvou odlišných klientů, jejichž zájmy byly protichůdné. Namítala-li stěžovatelka v žalobě podjatost složení odvolacího senátu, nelze dle názoru soudu z jejích podání tak, jak byla učiněna, dovodit, že by stěžovatelka tuto námitku skutečně v průběhu správního řízení vznesla. Za námitku podjatosti totiž nelze považovat pouhý poukaz stěžovatelky na to, že odvolací senát byl složen pouze ze „staroadvokátů“ mužů a že v něm nebyla zastoupena žádná žena. Za důvodnou nevzal soud ani námitku, podle níž byla stěžovatelka ve správním řízení poškozena tím, že odvolací senát projednal její odvolání bez nařízení jednání. Stěžovatelce podle soudu předně nic nebránilo v tom, aby své odvolání řádně písemně odůvodnila. Samotná skutečnost, že odvolací senát rozhodl bez jednání pak nemohla mít za následek nezákonnost napadeného rozhodnutí za situace, kdy nařízení jednání nebylo pro řádné posouzení věci nezbytně nutné a žalovaná napadené rozhodnutí vydala na základě dostatečně zjištěného skutkového stavu věci. Z uvedených důvodů Městský soud v Praze žalobu podle ust. § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) jako nedůvodnou zamítl.

Podanou kasační stížností napadla stěžovatelka rozsudek Městského soudu v Praze z důvodů podle ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Prvně jmenovaný důvod spatřuje v tom, že soud pochybil, opřel-li své rozhodnutí o názor převzatý z rozhodnutí žalované, a to že kárného provinění se stěžovatelka dopustila již tím, že převzala právní zastoupení. Dle názoru stěžovatelky by předmětné kárné provinění spočívalo teprve v případném neodmítnutí poskytnutí právních služeb. Nejprve je proto podle ní třeba zkoumat, zda byla požádána o poskytnutí právních služeb ve smyslu zákona o advokacii. Sama tvrdí, že tomu tak nebylo, nýbrž že byla požádána o služby v roli mediátora, které nespádají pod výkon advokacie, a jakékoli kárné provinění je tudíž vyloučeno. Soud však v tomto ohledu neprovedl žádné dokazování a pouze se ztotožnil se závěry žalované, podle nichž převezme-li advokát zastupování, vystupuje vždy jako advokát.

Důvod kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. spatřuje stěžovatelka v tom, že výše uvedený závěr žalované ohledně převzetí zastupování nemá oporu ve spise. O tom, že zájmy dotčených klientů stěžovatelky byly v rozporu, rozhodla žalovaná, aniž by v tomto ohledu provedla jakékoli dokazování. Stěžovatelka naopak tvrdí, že byla v daném případě požádána (jako mediátor, nikoli advokát), aby zprostředkovala narovnání vzájemných vztahů těchto osob a podílela se tak na dosažení shody mezi nimi, přičemž v tomto nebyli ve střetu zájmů. Závěry správního orgánu by dle názoru stěžovatelky vedly k tomu, že by bylo advokátům znemožněno provádět (v rámci, či mimo rámec výkonu advokacie) mediaci, neboť na osoby hledající konsenzus by bylo nutno vždy nahlížet jako na osoby ve střetu zájmů.

Důvod kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., konkrétně jinou vadu řízení před soudem, spatřuje stěžovatelka nakonec v tom, že jí bylo odepráno právo na pomoc právního zástupce. Její zástupce byl podle ní včas, tj. před započítáním jednání omluven a stěžovatelka požádala o odročení jednání. Argumentoval-li soud, že stěžovatelka nedoložila důkaz o nemoci svého zástupce, uvádí k tomu, že takový důkaz je možno předkládat až na výzvu soudu a teprve poté, co takový doklad obdrží od příslušného lékaře. Důvodem zamítnutí žádosti o odročení jednání pak jistě nemůže být skutečnost, že stěžovatelka

má právnické vzdělání. Vzdělání nemůže být důvodem diskriminace v tom smyslu, že právníkům bude odepřena možnost právního zastoupení v řízení, ve kterém jiné osoby této možnosti být zbaveny nemohou. Na podporu tohoto svého názoru cituje stěžovatelka čl. 37 Listiny základních práv a svobod a poznamenává, že právní zastoupení nespočívá pouze v zastoupení osobou s právnickým vzděláním, ale také v tom, že účastník řízení má oporu v jiné, nezúčastněné osobě, což nelze opomíjet.

Z uvedených důvodů žádá stěžovatelka Nejvyšší správní soud, aby napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně žádá, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek a aby zdejší soud rozhodl o projednání kasační stížnosti při ústním jednání, při kterém provede i dokazování.

Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 15. 7. 2005 odmítá výše popsanou argumentaci stěžovatelky, že její role spočívala ve výkonu činnosti mediátora, a že ke střetu zájmů tedy nemohlo dojít. Toto tvrzení je dle jejího názoru v rozporu s textem předmětné plné moci i s náplní činnosti mediátora. Při převzetí zastupování advokátem jde podle ní vždy o převzetí závazku zastupovat zájem toho, kdo se převzetím zastoupení stává klientem, a jde tedy nepochybně o právní služby. Skutečně tedy v daném případě není třeba zkoumat, zda došlo k provádění úkonů s kolizními důsledky. Samotné převzetí dalšího zastoupení je zásadním krokem, kterým se advokát dostává do rozporu s dřívějším závazkem vůči klientovi a do rozporu s povinnostmi advokáta. Chybné jednání stěžovatelky pak prokazují listiny obsažené ve spise samotným svým zněním. Tvrzení stěžovatelky o mediační službě je podle žalované dodatečné.

K tvrzenému důvodu kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. žalovaná uvádí, že samotná tvrzení stěžovatelky si navzájem odporují, říká-li na jedné straně, že nebylo zjištěno, že by byly zájmy zúčastněných osob v rozporu, a na druhé straně, že stěžovatelka vystupovala jako mediátor, tedy osoba, která se snaží rozporná stanoviska těchto osob sblížit.

K tvrzené nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu, údajnému důsledku odepření práva na právní pomoc stěžovatelce, žalovaná uvedla, že omluvu svého zástupce přednesla stěžovatelka při započetí jednání, a to současně s oznámením, že je zastoupena. Za této situace bylo dle názoru žalované na soudu, zda jednání provést, soud tak učinil a své rozhodnutí v tomto ohledu náležitě odůvodnil.

V dalším textu vyjádření žalovaná obsáhle odůvodňuje svůj názor, že náklady řízení byly z její strany vynaloženy důvodně a jejich náhrada jí proto měla být přiznána. Dle jejího názoru má každý subjekt právo nechat se zastoupit advokátem, a to bez ohledu na svou kvalifikaci. Stejně jako nelze u zastupování fyzických osob rozlišovat, zda jsou či nejsou právně vzdělány, nelze tak podle žalované činit ani u osob právnických. Vyvolalo by to nutnost hledat hranici, která by k takovému úsudku vedla, bylo by nutno zkoumat, zda pracovníkem nebo členem právnické osoby je osoba s právnickým vzděláním, jaký je v ní počet právníků apod., a zda tedy má právnická osoba možnost využít jejich znalosti, a proto se nemůže důvodně nechat zastupovat, či nikoli.

Podle § 109 odst. 1 s. ř. s. rozhoduje o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání. Považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání. Po prostudování správního a soudního spisu dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že pro nařízení jednání není v daném případě důvod, neboť k řádnému posouzení věci není třeba dalšího dokazování a nařízení jednání nepovažuje ani jinak za vhodné. Nejvyšší správní soud proto přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu uplatněných stížních bodů a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Za skutkový základ pro své rozhodnutí vzal Nejvyšší správní soud skutkový stav tak, jak byl zjištěn správním orgánem.

Ze správního spisu pak považuje Nejvyšší správní soud za vhodné poukázat na tyto pro posouzení věci rozhodné skutečnosti: Rozhodnutím kárného senátu žalované ze dne 8. 11. 2002 byla stěžovatelka uznána vinnou porušením ust. § 19 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii a čl. 8 odst. 2 Pravidel. Kárný senát vzal za prokázané, že stěžovatelka převzala zastoupení společnosti P. s. r. s., a to k veškerému zastupování společnosti v právních věcech, ač v této době již poskytovala nejméně od jara roku 2001 právní pomoc věřitelům této společnosti Č. V. – n., s. r. o. a společnosti Č. V. – o. s. r. o. Z obsahu plné moci přitom nevyplývá jakékoli omezení pro zmocněnou advokátku. Dle názoru kárného senátu žalované se tak jedná o klasický rozpor zájmů žadatele o právní pomoc daný vztahem věřitel dlužník při souběžném zastupování obou těchto stran. Pohnutky dlužníka – kárné stěžovatelky, kterými kárně obviněná zdůvodňuje své rozhodnutí zmocnění přijmout, nemají žádný právní význam, když prioritní zájmy svých klientů – věřitelů jsou zcela jednoznačně patrné i z postupu kárně obviněné v následném konkurzním řízení proti dlužníkovi P. s. r. o.

O odvolání stěžovatelky rozhodl odvolací senát žalované tak, že toto zamítl a napadené rozhodnutí podle § 32 písm. c) advokátního kárného řádu potvrdil. Správní orgán prvního stupně podle jeho názoru správně dovodil, že podpis plné moci má při výkonu advokacie zásadní význam, a to v tom směru, že podpisem plné moci vzniká zastoupení, čímž s ohledem na posuzovaný případ zakládá již samotné kárné provinění a není zde významné, zda faktické zastupování mělo nějaký význam, či nikoli. Odvolací senát dále konstatoval, že obsah faktického zastupování a obsah výkonu plné moci byl hodnocen z hlediska stupně nebezpečnosti jednání kárně obviněné. Kárný senát učinil správná skutková zjištění a dovodil z nich správné právní závěry. Výše uložené pokuty je pak plně v souladu s kritérii, která jsou obsažena v ust. § 24 odst. 1, 2 advokátního kárného řádu.

Součástí správního spisu je rovněž vyjádření stěžovatelky ke kárné žalobě, kde tato mimo jiné uvádí, že dne 13. 1. 2001 převzala zastupování ing. L. A., věřitele společnosti P., s. r. o. a začala mu na smluvním základě poskytovat právní služby. Na jaře roku 2001 pak začala stěžovatelka zastupovat společnost Č. V., s. r. o. a Č. V. o., s. r. o., další věřitele společnosti P., s. r. o., a to na základě ústních plných mocí udělených prokuristou prvně jmenované společnosti a jednatelem společnosti posléze uvedené. Tyto byly následně potvrzeny písmeně jednatelem společnosti Č. V., s. r. o., panem N. L. Za účelem dosažení úhrady pohledávek těchto klientů kontaktovala stěžovatelka společnost P., s. r. o. Následně udělila pí. A. Š., jednatelka společnosti P., s. r. o., stěžovatelce jménem této společnosti generální plnou moc. Byť byla tato formulována obecně, bylo dle názoru stěžovatelky mezi účastníky jasno, že v případě potřeby na základě této plné moci zastoupí pí. Š. při jednání s věřiteli, tzn. učiní úkony, které by jinak činila ona. Podle stěžovatelky se nejednalo o zastupování advokátem jako takové.

O stížních námitkách uvážil Nejvyšší správní soud následovně:

Důvod kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje stěžovatelka v tom, že soud podle jejího názoru chybně vycházel z právního posouzení věci žalovanou, podle něhož se stěžovatelka dopustila kárného provinění již tím, že převzala právní zastoupení. Dle jejího názoru je nejprve třeba zkoumat, zda byla požádána o poskytnutí právních služeb ve smyslu zákona o advokacii. Sama má za to, že tomu tak nebylo, nýbrž že byla požádána o služby mediátora, které nespádají pod výkon advokacie, a jakékoli kárné

provinění je tudíž vyloučeno. Naplnění důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) pak vidí v tom, že citovaný závěr žalované nemá oporu ve spise, neboť žalovaná v tomto ohledu neprovedla žádné dokazování.

Podle § 19 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii je advokát povinen poskytnutí právních služeb odmítnout, jestliže v téže věci nebo ve věci související již poskytl právní služby jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá.

Nejvyšší správní soud je toho názoru, že je v daném případě nutno vycházet primárně z obsahu předložených písemností. Z těchto vzal za prokázané, že stěžovatelka vstoupila do kontaktu s kárnou stěžovatelkou, jednatelkou společnosti P., s. r. o., jménem svých stávajících klientů, věřitelů uvedené společnosti. Účelem kontaktu mělo být jednání ve prospěch těchto věřitelů, což, jak správně poznamenal odvolací senát žalované, vyplývá rovněž z dalších právních kroků stěžovatelky vůči společnosti P., s. r. o. (návrh na prohlášení konkurzu této společnosti). Přijala-li stěžovatelka za této situace svým obsahem generální plnou moc z rukou jednatelky společnosti P., s. r. o., neodmítla poskytnutí právních služeb, byť v téže věci již poskytla právní služby jinému, jehož zájmy jsou se zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, v rozporu ve smyslu ust. § 19 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii, a to bez ohledu na případná ústní ujednání, která zplnomocnění předcházela. Na uvedeném závěru pak nic nemění ani argumentace stěžovatelky, podle níž je třeba činit rozdíl mezi převzetím zastupování a poskytováním právních služeb. Samozřejmým obsahem prvního je totiž vznik závazku právního zástupce činit za svého mandanta příslušné právní kroky, jinak řečeno poskytovat mu právní služby. Přijetím plné moci tudíž vznikl stěžovatelce závazek k poskytování právních služeb a okolnost, zda k jejich reálnému poskytování skutečně došlo či nikoli, je s ohledem na formulaci znaků skutkové podstaty předmětného kárného provinění pro posouzení dané věci irelevantní.

Výše popsanými závěry ovšem Nejvyšší správní soud v žádném případě neupírá stěžovatelce právo vystupovat v určitém sporu jako mediátor. Nelze tak ovšem činit způsobem, který v daném případě zvolila, tj. na základě postupně oběma (všemi) spornými stranami udělených generálních plných mocí, neboť právním následkem takto udělené plné moci je, jak již bylo řečeno, povinnost advokáta *chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta* (§ 16 odst. 1 zákona o advokacii). Není pak jistě možné účinně prosazovat zájmy věřitele i dlužníka zároveň.

Mediace jako taková má rovněž své zásady, mezi které patří respektování samostatnosti stran (vyloučení jakékoli formy nátlaku), nestrannost a důvěryhodnost mediátora, jakož i povinnost mediátora sdělit stranám vše, co by představovalo střet jeho a jejich zájmů. Záhy po odvolání plné moci jednatelkou společnosti P., s. r. o. podala stěžovatelka návrh, aby soud prohlásil na majetek této společnosti konkurz s tím, že sebe navrhla jako předběžného správce konkurzní podstaty. Minimálně o nestrannosti stěžovatelky jako o jedné z výše uvedených podmínek mediace lze tak jistě s úspěchem pochybovat.

Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že na základě shromážděných podkladů učinily žalovaná, jakož i Městský soud v Praze správná skutková zjištění a z těchto následně vyvodily odpovídající právní závěry. Stížní důvody podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) ani b) tudíž nebyly v daném případě naplněny.

Jinou vadu řízení před soudem ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. spatřuje stěžovatelka v tom, že jí bylo v řízení před soudem odepřeno právo na pomoc právního

zástupce. Vzdělání podle ní nemůže být důvodem diskriminace v tom smyslu, že právníkům bude odepřena možnost právního zastoupení v řízení, ve kterém jiné osoby této možnosti být zbaveny nemohou.

Podle § 50 s. ř. s. může být z důležitých důvodů jednání odročeno. Soud může odročit jednání též tehdy, jestliže to účastníci shodně navrhnou.

Z protokolu o jednání před krajským soudem Nejvyšší správní soud zjistil, že oznámení o nemoci svého právního zástupce a s tím související návrh na odročení jednání podala stěžovatelka před samotným zahájením jednání. K dotazu soudu pak uvedla, že právní zástupce ji tuto skutečnost sdělil telefonicky teprve den před datem nařízeného jednání. Potvrzení o uznání práce neschopným, resp. o existenci tvrzené nemoci stěžovatelka k dispozici neměla. Takto formulovaný návrh na odročení jednání soud usnesením zamítl z toho důvodu, že právním zástupcem nebyl soudu předložen doklad o tom, že je nemocen, a dále proto, že vzhledem ke vzdělání a postavení stěžovatelky soud neshledal důležité důvody pro odročení jednání, které by měly spočívat v nepřítomnosti jejího právního zástupce.

Dle názoru Nejvyššího správního soudu postupoval krajský soud správně. Právní zástupce stěžovatelky nepředložil krajskému soudu žádný důkaz o své nemoci a jeho omluvu z jednání učiněnou navíc prostřednictvím stěžovatelky těsně před zahájením jednání proto nelze považovat za řádnou. V daném případě tak nebyla prokázána existence důležitého důvodu pro odročení jednání, kterým nepřítomnost právního zástupce účastníka řízení, za předpokladu včasné a náležitě odůvodněné žádosti, jinak nepochybně je. Podpůrnou roli ve prospěch zamítavého rozhodnutí soudu pak hrála rovněž skutečnost, že sama stěžovatelka je advokátka a měla by být schopna svá práva před soudem účinně hájit.

V projednávané věci se tedy nejednalo o diskriminaci stěžovatelky pro její vzdělání, nýbrž o logicky podložené rozhodnutí soudu za situace, kdy existence důležitého důvodu pro odročení jednání ve smyslu ust. § 50 s. ř. s. nebyla náležitě prokázána. Ani důvod kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. proto v daném případě naplněn není.

Ze všech shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že rozsudek Městského soudu v Praze netrpí vadami podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) ani d) s. ř. s. a kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Za této procesní situace již Nejvyšší správní soud nerozhodoval samostatně o návrhu stěžovatelky na přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaná měla ve věci úspěch, nevznikly jí však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec její běžné úřední činnosti. Soud jí proto právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). K argumentaci žalované, dle níž by jí měly být uhrazeny důvodně vynaložené náklady řízení, Nejvyšší správní soud dodává, že se žalovaná mýlí, domnívá-li se, že v řízení před správními soudy vystupuje jako právnická osoba soukromého práva. Naopak, svědčí jí postavení veřejnoprávní korporace, konkrétně orgánu veřejné správy, zabezpečujícího výkon profesní samosprávy advokátského stavu. Před správními soudy proto vystupuje jako správní orgán a jako takový pak pověřuje k jednání jednu ze svých organizačních složek, kterou je v daném případě oddělení pro věci kárné, resp. jeho

vedoucího, JUDr. Jana Syku. Výkon zastupování žalované v řízeních před správními soudy tudíž spadá do běžné úřední činnosti žalované a k přiznání náhrady takto vynaložených nákladů není právní důvod.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 6. září 2006

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu